

С. М. Іванов

кандидат економічних наук, доцент, завідувач відділу міжнародних фінансів та фінансової безпеки НДФІ ДННУ “Академія фінансового управління”, Київ, Україна, ivanovsn@gmail.com

К. В. Клименко

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу міжнародних фінансів та фінансової безпеки НДФІ ДННУ “Академія фінансового управління”, Київ, Україна, klymenko_kateryna@ukr.net

М. В. Савостьяненко

старший науковий співробітник відділу міжнародних фінансів та фінансової безпеки НДФІ ДННУ “Академія фінансового управління”, Київ, Україна, savomax@ukr.net

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ СВІТОВОГО БАНКУ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті розглядаються деякі аспекти сучасного стану й розвитку співробітництва України з інституціями Групи Світового банку. Особливу увагу приділено новій Концепції партнерства зі Світовим банком на 2017–2021 роки, основними напрямками котрої визначено: управління державними фінансами та реформування державного управління; антикорупційну діяльність; управління найбільшими фіскальними ризиками й поліпшення управління державними інвестиціями; зміцнення фінансового сектору тощо. Досліджено ключові характеристики взаємодоповнюючих кредитних інструментів, такі як кредитування інвестиційних проектів (Investment Project Financing – IPF), політична та інституційна підтримка за допомогою позик на політику розвитку (Development Policy Financing – DPF) і кредитування програм, орієнтованих на результат (Program-for-Results Financing – PforR). Акцент зроблено на PforR, що призначений для забезпечення фінансування секторальних/субсекторальних державних програм розвитку; фінансування за фактом досягнення запланованих показників ефективності програми та досягнення проміжних результатів; гарантування цільового використання наданого Світовим банком фінансування й належного вирішення питань, пов'язаних із впливом програми на навколишнє середовище та соціальну сферу, а також із ризиками її реалізації.

Ключові слова: міжнародне кредитування, Концепція Світового банку, програми МБРР, програми МФК, PforR.

Рис. 3. Табл. 2. Літ. 31.

Serhii Ivanov

Ph. D. (Economics), Associate Professor, SESE “The Academy of Financial Management”, Kyiv, Ukraine, ivanovsn@gmail.com

Kateryna Klymenko

Ph. D. (Economics), SESE “The Academy of Financial Management”, Kyiv, Ukraine, klymenko_kateryna@ukr.net

Maksym Savostianenko

SESE “The Academy of Financial Management”, Kyiv, Ukraine, savomax@ukr.net

ACTUAL ASPECTS OF USE OF THE FINANCIAL INSTRUMENTS OF THE WORLD BANK IN UKRAINE

Abstract. The article examines certain aspects of the current state and development of Ukraine's cooperation with the World Bank Group institutions. The purpose of the article is to highlight and summarize the current trends in Ukraine's cooperation with individual institutions of the World Bank Group (IBRD, IFC) in the context of financial instrument development. During the study, the following methods have been used: synthesis, observation and comparison, synthesis and analysis, statistical surveys, systematic approach and structural analysis. Special attention is paid to the new Concept of Partnership with the World Bank for 2017–2021. The main directions of its strategic partnership will be: public finance management and public administration reform; anti-corruption activity; managing the largest fiscal risks and improving public investment management; strengthening the financial sector, etc. The main characteristics of complementary credit instruments are explored, namely: Investment Project Financing (IPF), political and institutional support through Development Policy Financing (DPF) and crediting result-focused programs (Program-for-Results Financing – PforR). The emphasis is on the PforR tool, which is designed to provide financing for sectoral/sub-sectoral government development programs; financing on the base of planned program performance indicators, as well as achievement of intermediate results; ensuring the targeted use of the financing provided by the Bank and proper resolution of issues related to the environmental and social impacts of the program, as well as implementation risks.

Keywords: international lending, the World Bank Concept, IBRD programs, IFC, PforR.

JEL classification: E52, F34, F65.

С. Н. Иванов

кандидат экономических наук, доцент, заведующий отделом международных финансов и финансовой безопасности НИФИ ГУНУ “Академия финансового управления”, Киев, Украина

Е. В. Клименко

кандидат экономических наук, старший научный сотрудник отдела международных финансов и финансовой безопасности НИФИ ГУНУ “Академия финансового управления”, Киев, Украина

М. В. Савостьяненко

старший научный сотрудник отдела международных финансов и финансовой безопасности НИФИ ГУНУ “Академия финансового управления”, Киев, Украина

АКТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФИНАНСОВОГО ИНСТРУМЕНТАРИЯ ВСЕМИРНОГО БАНКА В УКРАИНЕ

Аннотация. В статье рассматриваются некоторые аспекты современного состояния и развития сотрудничества Украины с институтами Группы Всемирного банка. Отдельное внимание уделено новой Концепции партнерства с Всемирным банком на 2017–2021 годы, основными направлениями которого определены: управление государственными финансами и реформирование государственного управления; антикоррупционная деятельность; управление самыми большими фискальными рисками и улучшение управления государственными инвестициями; укрепление финансового сектора и т. п. Исследованы ключевые характеристики взаимодополняющих кредитных инструментов, таких как кредитование инвестиционных проектов (Investment Project Financing – IPF), политическая и

институциональная поддержка с помощью займов на политику развития (Development Policy Financing – DPF) и кредитование программ, ориентированных на результат (Program-for-Results Financing – PforR). Акцент сделан на PforR, который предназначен для обеспечения финансирования секторальных/субсекторальных государственных программ развития; финансирования по факту достижения запланированных показателей эффективности программы и достижения промежуточных результатов; гарантирования целевого использования предоставленного Всемирным банком финансирования и надлежащего решения вопросов, связанных с влиянием программы на окружающую среду и социальную сферу, а также с рисками ее реализации.

Ключевые слова: международное кредитование, Концепция Всемирного банка, программы МБРР, программы МФК, PforR.

Характерними рисами сучасного етапу розвитку міжнародних економічних відносин є глобалізація, поглиблення інтеграції економік різних держав у світове господарство. Внаслідок об'єктивних економічних процесів і світових кризових явищ для багатьох країн пріоритетне значення має співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями (МФО), особливо Групи Світового банку, яке уможливорює ефективне використання оптимальної комбінації такого ресурсу, як капітал.

Питання взаємовідносин із МФО досліджують такі іноземні вчені, як Т. Беслі, К. Денізер, М. Клеменс, М. Кремер, Х. Росу та ін. [1–4]. Проблеми співпраці, зокрема з Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародною фінансовою корпорацією (МФК), знайшли відображення в роботах таких вітчизняних науковців, як О. Г. Білорус, Ю. М. Галіцейська, Т. В. Кожухова, В. П. Колосова, О. О. Сльозко, Л. В. Черванчук [5–10].

Так, Ю. М. Галіцейська розглядає співробітництво України зі Світовим банком у історичній ретроспективі починаючи із 1992 р.; обсяги кредитів, наданих на реалізацію проектів у різних галузях господарства; ефективність їх реалізації, а також результати такого співробітництва [6]. Т. В. Кожухова зосереджує увагу на визначенні сучасного стану фінансування МБРР і МФК проектів розвитку в Україні та розкриває основні стратегічні аспекти фінансової діяльності Світового банку щодо підтримки цих проектів [7].

Відаючи належне їхньому доробку, наголосимо, що недостатньо обґрунтованими залишаються питання впровадження нової Концепції партнерства України зі Світовим банком на 2017–2021 роки. В запропонованому дослідженні зроблено спробу проаналізувати основні характеристики взаємодоповнюючих кредитних інструментів, таких як кредитування інвестиційних проектів (Investment Project Financing – IPF), політична й інституційна підтримка за допомогою позик на політику розвитку (Development Policy Financing – DPF) і кредитування програм, орієнтованих на результат (Program-for-Results Financing – PforR).

Метою статті є висвітлення й узагальнення сучасних тенденцій у співробітництві України з окремими інституціями Групи Світового банку (МБРР, МФК) у контексті розвитку фінансового інструментарію.

Інституції Групи Світового банку на сьогодні належать до найбільших міжнародних фінансових партнерів нашої держави. Протягом останніх п'яти років вони реалізовували в Україні затверджену у 2012 р. Стратегію партнерства, спрямовану на підвищення якості державних послуг і вдосконалення системи державних фінансів; поліпшення бізнес-клімату, що мало сприяти зростанню вітчизняного економічного потенціалу.

У 2014 р. Група Світового банку активно підтримала програму реформ нового Уряду України задля виведення національної економіки на шлях сталого розвитку та оголосила про надання йому додаткової фінансової й технічної підтримки. Група підтримує першочергові реформи, спрямовані на подолання ключових структурних проблем і наслідків економічної кризи в нашій державі. Співпраця з Україною в середньостроковій перспективі розвиватиметься шляхом реалізації стратегічних напрямів співробітництва, визначених і узгоджених у Концепції партнерства Світового банку з Україною на 2017–2021 роки, ухваленій 20 червня 2017 р. Радою директорів.

Головною метою Концепції партнерства є сприяння стійкому й комплексному відновленню економіки України. Нова Концепція узгоджується з цілями стратегії розвитку України, окресленими в Програмі та Плані дій Уряду, схваленому у 2016 р., базується на системній оцінці національної економіки й містить середньостроковий план підтримки Світовим банком реформ, здійснюваних Урядом України.

Основними напрямками стратегічного партнерства зі Світовим банком у 2017–2021 рр. є [11]:

- управління державними фінансами та реформування державного управління;
- антикорупційна діяльність;
- управління найбільшими фіскальними ризиками та поліпшення управління державними інвестиціями;
- зміцнення фінансового сектору;
- вдосконалення інфраструктури;
- створення рівноправного партнерства в приватному секторі;
- земельна реформа;
- реформа охорони здоров'я;
- приватизація;
- ефективне, результативне та комплексне надання послуг;
- соціальна допомога;
- цільова допомога постраждалим від конфлікту громадам (табл. 1) [12].

Концепція містить План заходів на 2018 і 2019 рр. із розподілом їх за пріоритетністю. Майбутні заходи актуалізуватимуться шляхом проведення консультацій із Урядом. Фінансова підтримка Світового банку протягом усього періоду дії нової Концепції визначатиметься прогресом України в реалізації реформ, поліпшенням результатів упровадження портфеля проєктів МБРР у нашій державі, загальним кредитним потенціалом Світового банку та нормативом кредитування для неї.

Таблиця 1. Напрями Концепції партнерства Світового банку з Україною на 2017–2021 роки

Пріоритети системної оцінки економіки України	Рівень важливості	Часовий інтервал
<i>Міжсекторний напрям: Якісне врядування та антикорупційні інституції</i>		
Управління державними фінансами та реформа державного управління: оновлення стратегії управління державними фінансами; впровадження середньострокового бюджетування; оптимізація бюджету, орієнтованого на результат; введення механізму оцінки фіскальних ризиків; удосконалення політики й прийняття рішень; призначення за результатами роботи та підвищення зарплат; оптимізація персоналу й поліпшення управління людськими ресурсами	Високий	Короткий, середній
Прозорість, антикорупційна діяльність та залучення громадян: ефективно впровадження антикорупційних законів, сприяння забезпеченню більш систематичного планування, управління й комунікації на основі аналізу даних та інформації		
<i>Напрямок 1: Фіскальна та фінансова стабільність</i>		
Управління найбільшими фіскальними ризиками та поліпшення державного управління інвестиціями: розширення податкової бази шляхом зменшення винятків із оподаткування й прогалів у законодавстві; вдосконалення міжнародного оподаткування та зміцнення податкового адміністрування; поетапні реформи, що стосуються пенсійного віку, пільгових виплат і дострокового виходу на пенсію; зміна пенсійної допомоги на таку, що буде більше пов'язувати розмір внесків із обсягом виплат; створення фіскального простору для державних інвестицій та зміцнення систем управління державними інвестиціями	Критичний, високий	Короткий, середній
Зміцнення фінансового сектору: запровадження концепції рекапіталізації банків і посилення контролю; відновлення зростання кредитування шляхом створення ефективного механізму регулювання роботи з непрацюючими кредитами; поліпшення управління державними банками		Короткий
<i>Напрямок 2: Зростання та конкурентоспроможність</i>		
Удосконалення інфраструктури:	Високий	Короткий
• енергетика – поліпшення врядування й прозорості, скорочення витрат і енергоспоживання, енергоефективність	Критичний	Середній
• транспорт – сприяння розвитку ефективної мультимодальної транспортної системи для посилення торгового потенціалу України	Високий	
• водопостачання	Середній	
Створення рівноправного партнерства в приватному секторі:	Високий	Короткий
• дерегуляція та конкурентоспроможність експорту – подальше вдосконалення нормативно-правового середовища для бізнесу; зміцнення й гармонізація стандартів якості та механізмів із метою розкриття потенціалу міжнародних торгових угод	Високий, середній	
• конкурентна політика – збільшення потенціалу Антимонопольного комітету в імплементації законодавства та поліпшенні державної допомоги для підприємств задля зменшення порушень умов конкуренції	Високий	
• реформа державних підприємств – відбір державних підприємств для реструктуризації та приватизації; вдосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності; поліпшення корпоративного управління		Короткий
Земельна реформа: підвищення ефективності державного управління земельними ресурсами за допомогою нової нормативно-правової бази; відкриття ринку продажу для приватних сільськогосподарських угідь із метою забезпечення прозорості та рівного доступу; чітке визначення статусу невитребуваної власності. Земельна реформа збільшить можливості сільського господарства, а також потенційні інвестиції в зрошувальну систему за умови реалізації задовільної політики	Критичний	Короткий, середній

Закінчення табл. 1

Пріоритети системної оцінки економіки України	Рівень важливості	Часовий інтервал
<i>Напрям 3: Надання ефективних та інклюзивних послуг</i>		
Реформа охорони здоров'я: перегляд моделі фінансування охорони здоров'я з переходом на систему "фінансування прямує за пацієнтом"	Високий	Короткий
Соціальна допомога: продовження переходу від системи з різними програмами для кожної категорії населення до системи, що базуватиметься на рівні доходу, та посилення адресності житлово-комунальних субсидій	Середній	
Цільова допомога постраждалим від конфлікту громадам: акцент на навички, тренінги, малі й середні підприємства в постраждалих регіонах, приймаючі громади, а також розширення систематичної допомоги вразливим верствам населення	Критичний	

Джерело: Ukraine: Country Partnership Framework 2017–2021. URL: <https://consultations.worldbank.org/uk/consultation/ukraine-country-partnership-framework-2017-2021>.

Напрями й реформи, зазначені в Концепції, є надзвичайно важливими для побудови в Україні ліберальної економіки. Саме тому фінансовий потенціал, технічні знання, глобальний досвід і новаторське мислення команди інституцій Групи Світового банку протягом найближчих чотирьох років будуть спрямовані на всебічну підтримку цих реформ. Стратегія партнерства з Україною на 2017–2021 роки стане черговим кроком на шляху її плідної співпраці зі Світовим банком [11].

Варто зауважити, що за більш ніж 20-річне співробітництво МБРР як член Групи надав Україні коштів на суму близько 12 млрд дол. США в рамках понад 70 проектів. Станом на червень 2017 р. портфель МБРР складається з 23 чинних проектів загальною вартістю 3,25 млрд дол. [13].

Нещодавно Світовий банк спільно з ЄС виділив Україні грант у розмірі 5 млн євро, 3,03 млн із яких спрямовані на реформування сфери державного управління й фінансового сектору економіки [14]. Це повністю корелює з п. 6 "Запровадження комплексної оцінки ефективності та доцільності видатків для забезпечення економії та вивільнення ресурсів для нових пріоритетів" розділу II "Підвищення ефективності розподілу ресурсів на рівні формування державної політики" Плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 415-р [15].

Із загальної суми трохи менше ніж 2 млн євро буде використано на фінансування консультаційних послуг і аналітичну діяльність Світового банку. Остання сприятиме розробленню й реалізації інформаційної системи управління людськими ресурсами, впровадженню реформи бухгалтерського обліку в державному секторі, поліпшенню прогнозування доходів, розвитку здібностей у сфері податкової політики, розбудові стратегії введення інформаційних технологій у секторі управління державними фінансами, а також аналізу ефективності державних витрат.

Для досягнення вищої прозорості й ефективності управління державними ресурсами проект допомагатиме органам влади України в автоматизації системи управління людськими ресурсами та управління даними про фонд заробітної плати для 250 тис. державних службовців і працівників державних органів. Водночас проект працюватиме над розвитком можливостей Міністерства фінансів України у сфері управління державними фінансовими даними. Така підтримка здійснюється в рамках Програми партнерства між Генеральним директором ЄС (DG NEAR) і Світовим банком [14].

Окрім того, Світовий банк надав нашій державі 20 млн грн на реалізацію пілотного проекту “Рука допомоги” для безробітних із метою створення механізмів повернення на ринок праці безробітних, котрі живуть на допомогу, задовольняючись роллю споживача. З урахуванням світового досвіду в рамках проекту всі бажаючі з числа безробітних одержать підтримку щодо працевлаштування, включаючи громадські роботи, а також, у обмін на бізнес-плани, складені за консультативної допомоги фахівців, безпроцентну фінансову допомогу в розмірі 65 тис. грн у вигляді обладнання й матеріалів для започаткування власної справи. Зазначений проект розрахований на два роки [16].

Слід наголосити, що в стратегічному документі Світового банку “Comprehensive Development Framework” (“Комплексні основи розвитку”) прописано основні методи надання допомоги державам, які розвиваються. Ці методи побудовані на таких принципах: комплексність стратегій розвитку, що формуються на довгостроковий період; провідна роль країни; формування за участю місцевих зацікавлених сторін; здійснення керівництва та координації програм країною, котра отримує допомогу через налагодження партнерства із зацікавленими сторонами; оцінка досягнення розвитку за рахунок результатів, що піддаються вимірюванню на місцях, із метою внесення коректив у стратегію з огляду на підсумки та мінливі умови [17].

Робота Світового банку зосереджена на досягненні двох стратегічних цілей: сприяння економічному прогресу на користь найбідніших верств населення в країнах, що розвиваються, та фінансування інвестицій, які стимулюватимуть економічне зростання держави. Вони відповідають цілям, визначеним у документі “Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року”, затверджену у вересні 2015 р. у рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку з метою прийняття Порядку денного в галузі розвитку на період після 2015 р., що підтверджує важливу роль цієї МФО в наданні допомоги країнам, які розвиваються [18]. Засобами досягнення названих цілей є передусім надання позик, гарантій, продуктів управління ризиками й експертних рекомендацій країнам із середнім та низьким рівнем доходу, а також координація заходів щодо розв’язання регіональних і глобальних завдань.

Фінансова підтримка країн Світовим банком спрямована насамперед на поліпшення якості державних послуг, системи державних фінансів, бізнес-

клімату для розблокування економічного потенціалу. Проекти Банку реалізуються в соціальному, фінансовому, транспортному й державному секторах, електроенергетичному та агропромисловому комплексах тощо.

Програми структурної перебудови Світового банку включають підтримку окремих реформ економічної політики, передусім тих, що націлені на зменшення диспропорцій у зовнішній торгівлі, скорочення бюджетного дефіциту або інфляції. Такі заходи, як приватизація державних підприємств, зменшення державних видатків, девальвація національної валюти, а також експортоорієнтована політика загалом сприяють залученню іноземних інвестицій, розвитку малого й середнього бізнесу, зростанню сукупного доходу; створенню достатніх валютних резервів для повернення кредитів; підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, кредитного рейтингу країни за міжнародними шкалами; вдосконаленню грошово-кредитної політики держави.

Разом із зазначеними перевагами впровадження окремих структурних реформ у рамках співпраці зі Світовим банком, як правило, призводить до фінансової залежності держави від зовнішніх ресурсів, нарощування зовнішнього боргу країни, девальвації національної грошової одиниці, зростання в довгостроковій перспективі рівня бідності населення через підвищення тарифів на газ і опалення та інші комунальні послуги, зниження соціальних виплат, скорочення субсидій для незаможних верств населення, падіння їхніх доходів, поглиблення нерівності в суспільстві тощо.

З травня 2014 р. Світовий банк надав Україні понад 4,6 млрд дол. США у вигляді 10 трансакцій МБРР (чотири позики, спрямованих на підтримку політики розвитку (ППР) для допомоги бюджету плюс шість інвестиційних проектів) і 250 млн дол. на фінансування приватного сектору від МФК – підрозділу Світового банку, що опікується приватним сектором. Лише в 2015 р. Світовий банк затвердив дві інвестиційні операції МБРР і дві операції з бюджетної підтримки на загальну суму 1,775 млрд дол. [19].

Підтримка державного бюджету в рамках політики розвитку фінансового сектору, а також мультисекторальної ППР сприяє зміцненню системи врядування, прозорості й підзвітності в державному секторі, а також стабілізації банківського сектору, зміцненню нормативно-правової бази та зниженню витрат на ведення бізнесу; допомагає вивільнити потенціал приватного підприємництва і створює надійні та якісні робочі місця для всіх українців, забезпечуючи ефективне ічасне використання обмежених державних ресурсів для надання високоякісних державних послуг.

Інвестиційні проекти Світового банку, як і раніше, спрямовані на поліпшення якості основних суспільних послуг, до котрих належать централізоване теплопостачання, електроенергетика, дорожня інфраструктура, водопостачання й водовідведення, охорона здоров'я та соціальний захист. Окрім того, Банк надає підтримку Україні шляхом проведення консультацій із питань політики й технічної допомоги в розробленні та реалізації всебічних структурних реформ, у т. ч. у таких галузях, як зміцнення врядуван-

ня в державному секторі та підвищення ефективності використання державних ресурсів, боротьба з корупцією, відновлення балансу між фіскальними й зовнішніми рахунками, стабілізація банківського сектору; поліпшення інвестиційного клімату; реструктуризація енергетичного сектору та зміцнення системи соціального захисту населення з метою надання адресної допомоги бідним і найбільш уразливим верствам суспільства.

Упродовж останніх років Світовий банк паралельно активно впроваджував внутрішні реформи. Наприклад, із прийняттям нового Операційного регламенту було істотно модернізовано операційну політику МБРР, проведено реформу у сфері процедур і правил закупівлі за проектами МБРР, удосконалено кредитний інструментарій, модернізовано та оптимізовано умови кредитування (строки, процентні ставки, комісії тощо). Також Банк має намір розпочати закуповувати товари й послуги для своїх проектів на території України через систему ProZorro. Його експерти завершили оцінку функціонування електронної системи публічних закупівель ProZorro в Україні за вимогами Багатостороннього банку розвитку (Multilateral Development Bank) щодо здійснення таких закупівель із використанням механізмів електронних реверсивних аукціонів¹.

За результатами оцінки Світовий банк зробив позитивний висновок щодо використання зазначеної системи за методами закупівель “Закупівлі у вільній торгівлі” та “Національні конкурсні торги”, як це передбачено в Правилах публічних закупівель за позиками Міжнародного банку реконструкції та розвитку та кредитами і грантами Міжнародної асоціації розвитку. Оцінка підтвердила, що Світовий банк може застосовувати ProZorro для проведення закупівель товарів, послуг і робіт в Україні [20].

Стосовно діяльності МФК у нашій державі слід зауважити, що, крім фінансування низки поточних проектів у приватному секторі, вона впроваджує масштабну консультативну програму, працює над спрощенням регуляторної політики, поліпшенням інвестиційного клімату та енергоефективності, підвищенням конкурентоспроможності місцевих виробників продуктів харчування, допомагає відкривати нові ринки, а також забезпечує розширення доступу до фінансування. У планах МФК на 2017 р. – залучити для проектів в Україні близько 250 млн дол. США, що істотно перевищує показник 2016 р. [21]. Зокрема, в березні 2017 р. керівництво МФК підписало угоду про надання 37 млн дол. зерновому терміналу “MV Cargo”, який наразі споруджується.

Обсяги й особливості проектів МФК зазвичай залежать від попиту на ринку, тому протягом попередніх кількох років корпорація була зосереджена на підтримці своїх клієнтів. Наприклад, була продовжена часткова кредитна гарантія для Райффайзен Банку Аваль і компанії “Bayer”, надані лінії на поповнення обігового капіталу агропромхолдингів “Астарта” та

¹ Електронний реверсивний аукціон – це електронна закупівля, що передбачає проведення відкритих торгів між організацією-покупцем та низкою постачальників, які конкурують один з одним шляхом зниження ціни. Саме за таким принципом здійснюються закупівлі у ProZorro.

“Нива Переяславщини”. Попит на ринку був переважно на коротке фінансування, продукти, які дають змогу поділити ризики.

На сьогодні МФК інвестувала понад 3,2 млрд дол. США в 90 проектів у різних секторах національної економіки, враховуючи як власні кошти корпорації, так і залучені від інших інвесторів. Окрім довгострокового фінансування, МФК надала майже 1 млрд дол. у рамках своєї програми глобального торгового фінансування.

Впродовж останніх кількох років корпорація робила наголос на підтримці українського агробізнесу по всій вертикалі виробництва. Втім, у середньостроковій перспективі вона має намір вкладати кошти здебільшого у фінансовий сектор, інфраструктуру, інновації в різних секторах економіки та допомогти створити нові ринки. Зокрема, МФК вбачає великий потенціал у розвитку в Україні “зеленої” економіки й готова підтримувати відповідні проекти.

В межах допомоги у відновленні банківського фінансування та продовження його термінів корпорація нещодавно оголосила про залучення першого кредиту в національній валюті для фінансування інвестиційних проектів українських компаній. І вже 8 серпня 2017 р. уперше в історії України такий кредит було затверджено.

Так, Райффайзен Банк Аваль надав МФК кредит на суму 400 млн грн (що дорівнює близько 15 млн дол. США) строком на вісім років для інвестування в компанію “Ашан Рітейл” [22]. Кредит призначений для фінансування довгострокової інвестиційної програми компанії в Україні, що допоможе підтримати місцевих виробників та сприятиме підвищенню стандартів діяльності сектору роздрібної торгівлі. За словами експертів, нова інвестиція МФК допоможе названій компанії мінімізувати валютні ризики та дасть потужний поштовх розвитку національної економіки. Кредитна інвестиційна програма МФК підтримає розбудову мережі рітейлінгу компанії “Ашан Рітейл”, яка помітно розширила свою діяльність в Україні, викупивши в червні 2017 р. активи вітчизняного дистриб’ютора “Караван” [23]. Надалі МФК збирається розгорнути програму надання індивідуалізованих фінансових продуктів українським клієнтам із різних секторів економіки та допомагати продовжувати терміни фінансування в гривні, що має надзвичайно велике значення для модернізації економіки й підтримки її зростання.

Безперечно, інноваційний крок МФК у напрямі запровадження гривневого кредитування компанії, представленої в Україні, є дуже важливим. Розвиток потужної підтримки МФО гривневого кредитування розширить можливості залучення фінансування для вітчизняних підприємств і водночас знизить ризики для банківських установ. МФО, які мають найвищі кредитні рейтинги та виступають фактично кредитними посередниками між бізнесом і банками, можуть стати драйверами відновлення банківського кредитування реального сектору національної економіки. Хоча наразі таких кроків більше потребує той сегмент цього сектору, котрий безпосередньо пов’язаний із виробництвом матеріальних і нематеріальних товарів та послуг.

Робота МФК із держсектором полягає в тому, що в разі запиту з боку уряду вона має можливість розглянути заходи в рамках консультативних програм із корпоративного управління.

Серед цікавих нововведень Світового банку – розроблення й запровадження у 2012 р. нового кредитного інструменту – кредитування програм, орієнтованих на результат (Program-for-Results Financing – PforR) [24; 25]. П'ятирічний досвід застосування цього інструменту дає підстави для аналізу його результатів і перспектив запровадження в Україні.

PforR є одним із трьох запропонованих Банком фінансових інструментів. Він доповнює два інших, що націлені на кредитування інвестиційних проектів (Investment Project Financing – IPF) та політичну й інституційну підтримку за допомогою позик на політику розвитку (Development Policy Financing – DPF). Новий інструмент поєднує найкращі характеристики двох названих основних кредитних інструментів Світового банку. Порівняльні характеристики взаємодоповнюючих кредитних інструментів Банку наведено в табл. 2 [26].

IPF є основним інструментом Світового банку для фінансування інвестиційних проектів. У його рамках виконується багатосторонній спектр операцій, але їхньою загальною характеристикою зазвичай є підтримка конкретних інвестиційних заходів, котрі включають набір операцій із фінансування видатків, більшість яких використовується для закупівлі робіт, товарів і послуг. IPF – практичний і ефективний спосіб підтримки досягнення результатів, коли управління ризиками зосереджене на початковій стадії проекту (наприклад, реалізація великого інфраструктурного проекту або придбання дорогого й технічно складного обладнання), а також коли технічні розробки та виконання завдань відіграють вирішальну роль у досягненні результатів.

Таблиця 2. Основні характеристики взаємодоповнюючих кредитних інструментів МБРР

Ознака	Кредитування інвестиційних проектів (IPF)	Кредитування програм, орієнтованих на результат (PforR)	Кредитування підтримки політики розвитку (DPF)
Призначення (тип проекту)	Підтримка конкретних інвестиційних проектів	Підтримка державних програм або підпрограм розвитку	Підтримка заходів у сфері державної політики та заходів інституціонального характеру
Механізм фінансування	За фактом здійснення видатків на цілі проекту	За фактом досягнення визначених результатів і показників ефективності діяльності	За фактом вжиття заходів у сфері політики та заходів інституціонального характеру
Механізм реалізації	Фінансування видатків за правилами й процедурами Світового банку з інвестиційного кредитування. Фінансування конкретних витрат	Фінансування програм видатків на основі нового механізму “Програмні системи”. Фінансування конкретних програм витрат	Політичні процеси країни. Фінансова підтримка нецільових загальних статей бюджету

Джерело: The World Bank. Program-for-Results: An Early-Stage Assessment of the Process and Effects of a New Lending Instrument. URL: <https://ieg.worldbankgroup.org/evaluations/program-for-results>.

DPF залишатиметься основним інструментом Світового банку щодо підтримки інституційних заходів і політики розвитку. Він сфокусований на дискретних діях, котрі перебувають під прямим контролем уряду, та пов'язує суму виплат із доказами того, що ці заходи були виконані. *DPF* є практичним і ефективним способом підтримки заходів політики, що допомагають створити сприятливі умови для поліпшення результатів, наприклад, коли нові правила необхідні для кращого функціонування ринків або нові рамки політики потрібні для підвищення ефективності роботи уряду.

PforR призначений для підтримки державних програм розвитку в країнах – членах Світового банку з використанням власних систем та інститутів урядів, коли результати вимагають витрат, а також коли ризики досягти цілей програми порівнянні із спроможністю систем досягти кращих результатів.

Вибір інструменту залежить від потреб клієнта й завдання в галузі розвитку, на яке налаштована програма. Тимчасом як усі інструменти Банку зосереджені на результатах розвитку, позичальники можуть вибирати із ширшого спектра інструментів для задоволення власних інтересів, розв'язання проблем, досягнення запланованих показників і запобігання ризикам. Потреба в новому інструменті виникла у зв'язку з тим, що впродовж останніх років були спроби реалізації таких програм у рамках чинних інструментів Світового банку (*IPF* і *DPF*), однак ці ініціативи призводили до збільшення вартості проектів та ускладнення застосування критеріїв відбору заходів і програм кредитування.

В основу політики Банку щодо *PforR* покладено принципи, аналогічні тим, що застосовуються до інвестиційного кредитування. *PforR* розроблено для забезпечення [27]:

- фінансування секторальних/субсекторальних державних програм розвитку;
- фінансування за фактом досягнення запланованих показників ефективності програми та проміжних результатів;
- посилення уваги до нарощення інституційного потенціалу, необхідного країнам для досягнення результатів і забезпечення стійкості програм розвитку;
- гарантування цільового використання наданого Банком фінансування та належного вирішення питань, пов'язаних із впливом програми на навколишнє середовище й соціальну сферу, а також із ризиками її реалізації.

Умовою надання кожного кредитного траншу за програмою *PforR* є досягнення переліку результатів і показників ефективності діяльності, наприклад, досягнення запланованих результатів за державною програмою (збільшилася чисельність учнів у школах, кількість вакцинацій, число користувачів інформаційних систем); виконання запланованих фінансових показників (приміром, досягнуто запланованої частки фінансування проектів певного типу в загальному кошторисі).

Використання PforR підвищує ефективність реалізації державних програм через посилення уваги до їхніх результатів і прив'язку фінансування до досягнення останніх. Окрім того, PforR підтримує механізми моніторингу й оцінки та надає допомогу країнам у нарощенні відповідного потенціалу. PforR також включає концепцію масштабованості, тобто часткового надання коштів у разі виконання певних показників і дає змогу надавати кошти на основі попередніх досягнень та здійснювати авансові платежі.

PforR відрізняється використанням потенціалу національних інституцій і процесів тієї чи іншої країни та залежністю обсягу виділених коштів безпосередньо від конкретних показників. Такий підхід спрямований на збільшення потенціалу всередині країни, підвищення ефективності й результативності та дає відчутні, стійкі результати. Проекти PforR підтримують державні програми й стимулюють розвиток країни шляхом зміцнення партнерських відносин та узгодження цілей і результатів.

Основними компонентами PforR є: ціль розвитку програми (Program Development Objective – PDO), план дій програми (Program Action Plan – PAP) і показники (індикатори), пов'язані з виплатами (Disbursement Linked Indicators – DLI). *Ціль розвитку* формулюється відповідно до спрямованості програми (проєкту) задля досягнення певного результату. *План дій* складається із кроків, узгоджених із урядом, на основі результатів усебічних оцінок необхідних для досягнення мети заходів із боку як Світового банку, так і уряду. Реалізація всіх заходів у плані дій програми являє собою договірне зобов'язання, включене в угоду про фінансування. Банк наполягає на тому, щоб до плану були внесені дії щодо поліпшення технічних аспектів програми та формальні правила й процедури, котрі регулюють організацію та управління системами, застосовуваними для реалізації програми; заходи з підвищення потенціалу й ефективності установ, які беруть участь у програмі, а також заходи з пом'якшення ризиків для збільшення потенціалу програми задля досягнення планованих результатів та розв'язання економічних, соціальних і екологічних проблем. *Показники (індикатори), пов'язані з виплатами* є не основними результатами PforR, а інструментом сприяння досягненню кінцевих результатів. Вони розробляються переважно для того, щоб забезпечити вищу ймовірність досягнення бажаних результатів із максимальною ефективністю та бути тригерами для виплат.

Інструмент PforR повністю відповідає статутним цілям Світового банку й може стати важливим елементом їх реалізації. Основними функціями PforR є такі:

1. Фінансування та підтримка програм позичальників. PforR може підтримувати цілі програми або підпрограми, нові чи діючі, а також програми, котрі є національними або субнаціональними, секторальними чи багатосекторальними за природою.

2. Сплата коштів після досягнення програмних результатів. PforR виділяє кошти на здійснення програмних заходів тільки в разі, коли узгоджені в програмі результати досягнуті й перевірені. Між тим допускається аванс до

25 % загальної суми невиконаних зобов'язань. Визначення й узгодження результатів проводиться на стадії підготовки проекту PforR.

3. Забезпечення підтримки використання власних систем уряду з реалізації програми, в т. ч. для фінансового планування, закупівель, боротьби з корупцією, а також досягнення екологічних і соціальних стандартів.

4. Зміцнення інституційного потенціалу та процесів і процедур, необхідних для виконання програм щодо досягнення бажаних результатів. Нарощування потенціалу й зміцнення організаційної структури інтегровані в державну програму. При розширенні можливостей результати, пов'язані з ними, найімовірніше, матимуть істотний стійкий вплив на розвиток.

5. Гарантування належного фінансування з боку Світового банку та його використання, а також того, що екологічні й соціальні аспекти програми враховано. PforR включає в себе відповідні процедури та механізми перевірки, оцінки й контролю, котрі дають упевненість Банку, клієнтам і зацікавленим сторонам. Із цією метою він оцінює фідучіарну, екологічну й соціальну системи управління програмою та домовляється з позичальником про запровадження будь-яких додаткових заходів, щоб гарантувати, що потенційний вплив на навколишнє середовище й людей буде нешкідливим.

6. Підтримка вдосконалення в галузі управління та прозорості, забезпечення загальної доступності до інформації про програму, виконання моніторингу досягнення результатів, зокрема за рахунок збільшення ролі бенефіціарів і організацій громадянського суспільства.

7. Сприяння зміцненню відносин із урядами й партнерами з розвитку, а також підвищенню ефективності за рахунок зниження їхніх операційних витрат.

Під час реалізації програми Світовий банк контролює хід її виконання, здійснює перевірку пов'язаних із цим витрат і досягнутих результатів (включаючи показники, що стосуються виплат), проводить моніторинг ефективності інституційних механізмів. Банк стежить за прогресом у виконанні плану дій, змінами в ризиках програми, а також за дотриманням положень правових угод. Технічна підтримка з боку Банку спрямована на підвищення ефективності роботи систем і вирішення нагальних питань.

Операції PforR підпорядковані тим самим функціям корпоративного нагляду, що й інші операції Світового банку; за потреби він зберігає за собою право проводити розслідування та накладати санкції на об'єкти, причетні до корупції або шахрайства.

Виявлення, оцінка й зниження ризиків відіграють провідну роль у аналізі та здійсненні операцій PforR. Як зазначено в Керівних положеннях Банку щодо фінансування програм для досягнення результатів (Bank Policy: Program-for-Results Financing), прийняття ним рішення щодо фінансування пропонуєваних програм у різних країнах здійснюється на основі оцінок стратегічного, технічного й ризикоорієнтованого характеру.

Особлива увага приділяється оцінці супутніх ризиків і можливостей, пов'язаних із поліпшенням і управлінням такими ризиками, в т. ч. запропо-

нованих заходів з інституційного зміцнення, котрі можуть бути запроваджені як до початку (якщо це буде визнано необхідним), так і в ході реалізації програми [28]. Здатність PforR орієнтуватись і підтримувати зміцнення власних систем управління ризиками державних програм в ході їх реалізації є однією з визначальних рис цього інструменту.

Комплексна оцінка ризику знаходить відображення в документі оцінки програми (Program Appraisal Document – PAD), визначає й закріплює результати, пов'язані з ризиком, для кожного проекту PforR. У Директиві Банку щодо фінансування програм для досягнення результатів (Bank Directive: Program-for-Results Financing) передбачено, що комплексна оцінка ризику повинна охоплювати всі прояви, які з ним пов'язані: в технічних, фідучіарних, екологічних і соціальних системах, що є підставою для рішення про надання фінансування PforR [29].

Згідно з Тимчасовим посібником для співробітників із питань оцінок фінансування PforR (Interim Guidance Notes to Staff on Assessments for PforR Financing), комплексний висновок щодо ризику проекту робиться на основі консолідації ризиків, пов'язаних із операційним середовищем – країни й зацікавлених сторін, та ризиків на рівні виконання програми [30].

До ризиків на рівні виконання програми належать: 1) технічний ризик, що пов'язаний із економічним обґрунтуванням програми, її технічною надійністю, інституційним потенціалом, механізмами реалізації та використання матеріалів і устаткування; 2) довірчий (фідучіарний) ризик, який пов'язаний із механізмами фідучіарних систем програми та їхнім потенціалом, включаючи питання цілісності систем довірчого управління; 3) екологічний і соціальний ризики, котрі пов'язані з можливими екологічними й соціальними наслідками програми та наявним потенціалом системи для запобігання, пом'якшення або управління цими наслідками й ризиками; 4) ризики показників (індикаторів), пов'язаних із виплатами, що стосуються структури програмних результатів, відбору та рівня цих показників, а також ризиків, пов'язаних із верифікацією механізмів їх використання.

На початковому етапі запровадження програми керівництво Банку погодило ліміт щодо операцій PforR у розмірі 5 % загального обсягу зобов'язань МБРР/МАР¹ протягом перших двох років із моменту затвердження програми Радою директорів. Згодом, у 2016 р., цей ліміт було підвищено до 15 % вартості трирічного середнього загального обсягу зобов'язань МБРР і МАР [26].

За попередніми оцінками Світового банку щодо ефективності реалізації інструменту PforR, основні висновки зводяться до такого [26]:

- Загалом структура оцінок (технічних, фідучіарних, а також екологічних і соціальних) Банку для PforR відповідає очікуванням – вони були надійними й усеосяжними. Ризики, пов'язані з операціями PforR, як правило, добре визначені та оцінені.

¹ МАР – Міжнародна асоціація розвитку, інституція, що входить до Групи Світового банку.

- Структури результатів програм часто були досить когерентними (взаємопов'язаними), але їх формування разом із показниками, котрі пов'язані з виплатами, можна посилити, щоб чіткіше уявити результати у сфері розвитку.

- При формуванні показників, пов'язаних із виплатами, належну увагу слід приділити балансу між виплатами та досягненням цілей, тобто ці показники мають виступити в ролі стимулів для виконання цільових завдань.

- У програмних документах детально розглянуті питання власності й партнерства. Виявлено значний ступінь державної власності в рамках реалізації програм. Між тим не знайшлося жодних доказів того, що інструмент посприяв ширшому використанню поліпшених систем управління країн за межами програм, підтримуваних PforR, або мобілізації додаткового фінансування з боку інших донорів.

- Оскільки з початку програми минуло мало часу, зарано робити висновки щодо ефективності програм PforR порівняно з іншими банківськими інструментами.

- Виконання планів дій програми нерідко затримується, зокрема через відсутність санкцій за неналежні дії з її реалізації.

З огляду на наведені висновки сформульовано рекомендації щодо поліпшення й розвитку програми PforR. Так, потребують удосконалення: операційний регламент стосовно оцінки результатів і показників, пов'язаних із виплатами, щоб гарантувати орієнтованість плану дій програми на результати; процедура розроблення планів дій програми та контроль їх виконання; моніторинг і звітність про результати, щоб систематично охопити всю структуру останніх, а також екологічні й соціальні наслідки проектів.

З моменту свого створення у 2012 р. у світі спостерігається стійке зростання використання PforR. Станом на 17 квітня 2016 р. затверджено 57 таких операцій на загальну суму банківського фінансування 13,8 млрд дол. США та ще на 73,3 млрд дол. щодо підтримки державних програм [24].

Наразі близько 30 країн проводять або готуються до здійснення операцій PforR (виконуються 60 та 47 перебувають у стадії підготовки). Країни, що беруть участь у програмах PforR, намагаються поліпшити використання загальних державних витрат чи підвищити їх продуктивність.

Загальна картина розподілу операцій PforR за регіонами світу та за напрямками використання коштів станом на 10 квітня 2017 р. показана на рис. 1–3 [31].

Слід зазначити, що лівова частка операцій (схвалених і тих, які перебувають у стадії розроблення) припадає на країни Африки й Азії, відповідно, частка країн Європи та Латинської Америки дуже мала. Отже, програма PforR спрямована передусім на підтримку менш розвинутих країн світу.

Як за кількістю операцій, так і за обсягом фінансування переважають сектори соціального, міського, сільського й регіонального розвитку, освіта, водопостачання, здоров'я, харчування та населення, що справді є ключовими для слаборозвинутих країн.

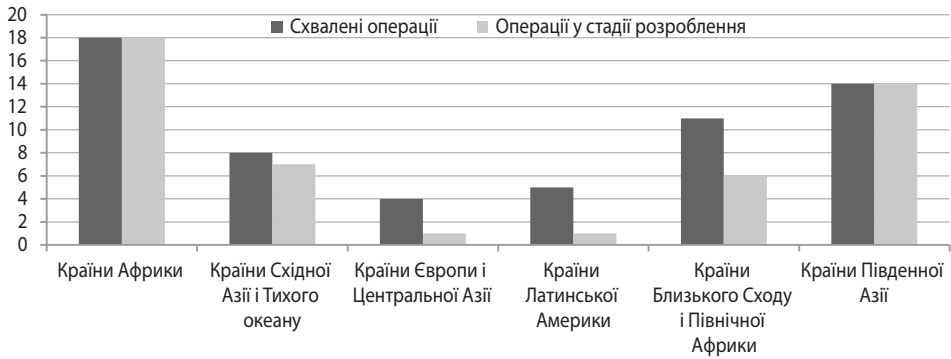


Рис. 1. Портфель PforR за регіонами світу, млрд дол. США

Джерело: The World Bank. Program-for-Results Financing (PforR). URL: <http://www.worldbank.org/en/programs/program-for-results-financing#1>; The World Bank. Program-for-Results Financing. URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/261531473875279594/PforR-PDF-of-chart-of-operations-Website.pdf>.

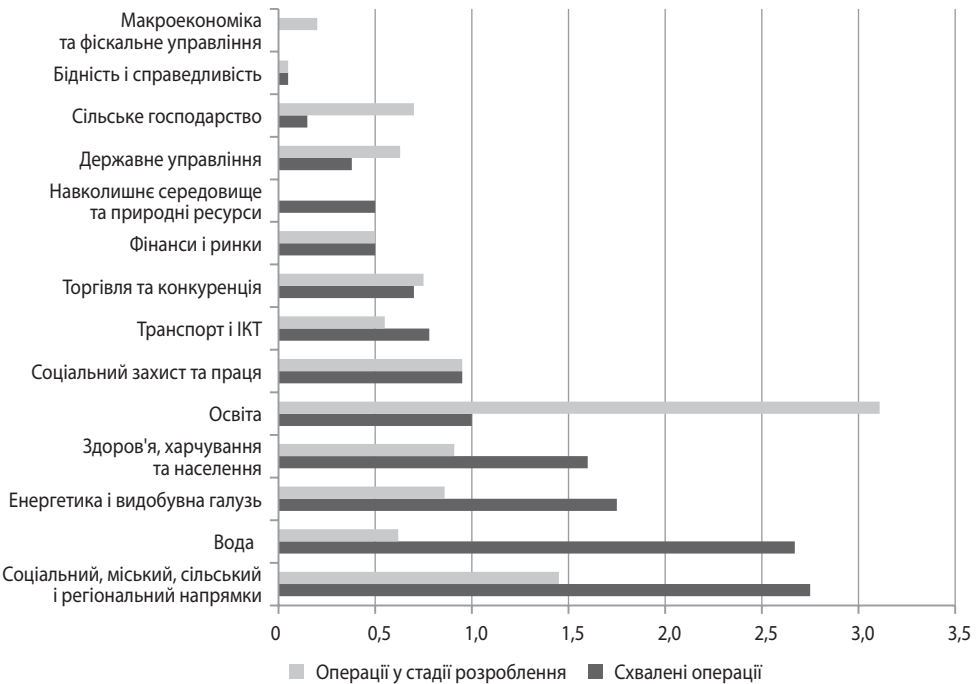


Рис. 2. Портфель PforR за напрямками використання коштів, млрд дол. США

Джерело: The World Bank. Program-for-Results Financing. URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/261531473875279594/PforR-PDF-of-chart-of-operations-Website.pdf>.

Запровадження програм PforR у різних регіонах відбувається під впливом цілої низки чинників. Наприклад, загалом у Африканському регіоні такі програми позитивно вплинули на підтримку регіональних проектів побудови сильних інститутів і якість послуг; на Близькому Сході, у Східній

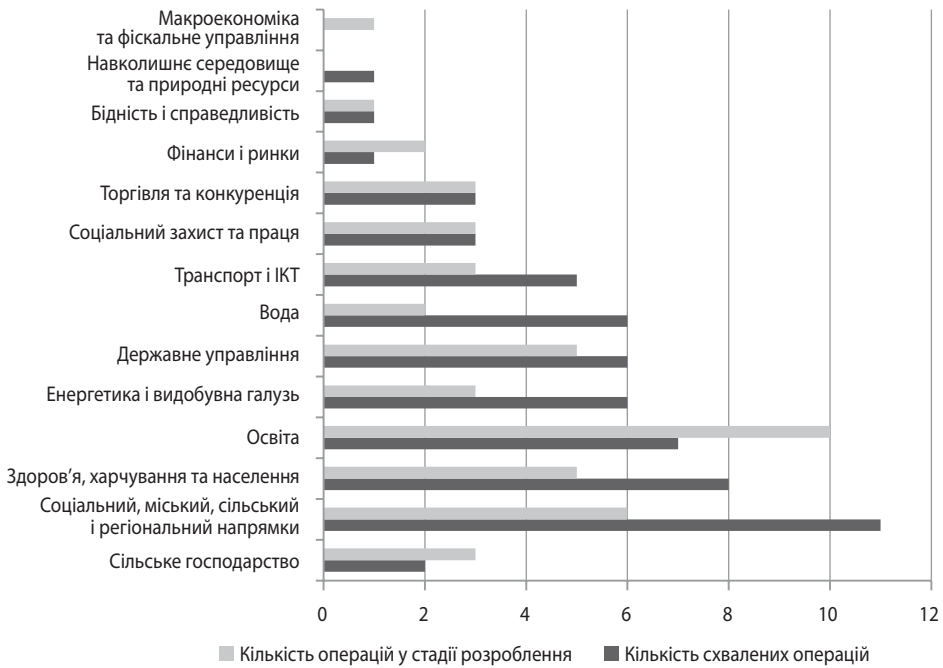


Рис. 3. Портфель PforR за напрямками використання коштів, од.

Джерело: The World Bank. Program-for-Results Financing. URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/261531473875279594/PforR-PDF-of-chart-of-operations-Website.pdf>.

Азії та в Тихоокеанському регіоні PforR були використані для реалізації зусиль зі зміщення акценту на результати й інституційний потенціал.

Цікаво, що станом на середину квітня 2017 р. у країнах Європи та Центральної Азії інструмент PforR не набув значного поширення. Наразі реалізується лише чотири проекти: з реформування системи охорони здоров'я (Молдова, Хорватія); з модернізації й оптимізації державного управління (Сербія); із фінансового оздоровлення енергетичного сектору (Вірменія). Ще один проект із підвищення ефективності використання енергії в житловому секторі, який планується реалізувати в Болгарії, перебуває на стадії розгляду.

Операції PforR охоплюють велику частину секторів, котрі традиційно фінансує Світовий банк. Із точки зору міжнародної практики, основними секторами надання допомоги є: водні ресурси, соціальний, міський і сільський сектори, охорона здоров'я, харчування та населення.

Варто наголосити, що жодна з численних програм PforR не спрямована на підтримку розбудови промислового потенціалу країн, упровадження сучасних технологій, підвищення ефективності виробництва та ін. Ще одним недоліком програми, на наш погляд, є те, що її цілі переважно інституційні або зосереджені на отриманні ранніх результатів. Основна увага приділяється періоду дії програми та, за рідкісним винятком, розгляду довгострокових перспектив і цілей.

На жаль, станом на початок травня 2017 р. в Україні не започаткована жодна ініціатива з упровадження інструменту PforR. Можна припустити, що механізм його використання передбачає дуже жорсткий контроль витрачання наданих коштів за умов досягнення певних, конкретних, чітко обумовлених у програмі цілей і результатів, котрий виключає можливість вільного розпорядження цими коштами. Хоча з такого погляду PforR може бути непривабливим для України, це не означає, що він заздалегідь є неперспективним. Його застосування в поєднанні з програмно-цільовим методом планування може дати неабиякі позитивні результати з точки зору підвищення ефективності використання міжнародної фінансової допомоги.

В умовах дефіциту внутрішніх ресурсів для фінансування державних програм розвитку, а також обмежених можливостей залучення зовнішнього фінансування, використання в Україні сучасних, орієнтованих на сталий розвиток, кредитних інструментів МФО могло би стати важливим чинником зовнішньої підтримки таких програм. Їх фінансування створить додаткові стимули для вдосконалення державної політики у сфері розвитку, сприятиме підвищенню результативності державних програм та посиленню відповідальності за отримані результати.

Є ймовірність, що можливість застосування PforR буде відображена в новій Концепції співробітництва Світового банку з Україною на 2017–2021 роки. В цьому контексті варто провести консультації з Банком щодо можливості застосування в чинній і майбутніх стратегіях партнерства України з ним зазначеного кредитного інструменту.

Список використаних джерел

1. *Besley T.* Law, regulation, and the business climate: the nature and influence of the World Bank Doing Business project. *Journal of Economic Perspectives*. 2015. No. 29 (3). P. 99–120. URL: http://eprints.lse.ac.uk/66000/1/Besley_Law%20regualtion_2016.pdf.
2. *Denizer C.* Good countries or good projects? Macro and micro correlates of World Bank project performance. *Journal of Development Economics*. 2013. Vol. 105, Nov. P. 288–302. URL: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304387813000874>.
3. *Clemens M., Kremer M.* The New Role of the World Bank. URL: <https://www.cgdev.org/sites/default/files/CGD-WPaper-421-Clemens-Kremer-New-Role-World-Bank-0.pdf>.
4. *Rosu C.* IBRD and its involvement in modernising and improving the functionality of pension systems. URL: <http://sceco.ub.ro/index.php/sceco/article/download/271/263>.
5. Фінансова глобалізація і євроінтеграція : монографія / за ред. О. Г. Білоруса, Т. І. Єфименко ; ДННУ "Акад. фін. упр.". Київ, 2015. 500 с.
6. *Галицкейска Ю. М.* Співробітництво України зі Світовим банком: міжнародні аспекти та вітчизняні реалії. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 8. С. 118–122.
7. *Кожухова Т. В.* Фінансування Світовим банком проектів розвитку в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : економіка і менеджмент*. 2016. Вип. 15. С. 17–20.
8. *Колосова В. П.* Фінансові ресурси міжнародних інституцій у системі бюджетного планування України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 / Колосова Вікторія Павлівна ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ, 2017. 32 с.
9. *Сльозко О. О.* Оцінка ефективності інвестиційних проектів МБРР та ЄБРР в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 7. С. 66–71.

10. Черванчук А. В. Сучасний стан співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. *Наукова думка інформаційного століття* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. 19 червня 2017 р., м. Дніпро. Т. 5 / відп. за випуск М. А. Голденблат ; ГО "Європейська наукова платформа". Одеса : Друкарки, 2017. С. 6–9.

11. Схвалено Концепцію партнерства Світового банку з Україною на 2017–2021 роки / М-во фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/skhvaleno-kontseptsiuu-partnerstva-svitovoho-banku-z-ukrainoiu-na--roky?category=mizhnarodne-spivrobitnictvo>.

12. Ukraine: Country Partnership Framework 2017–2021. URL: <https://consultations.worldbank.org/uk/consultation/ukraine-country-partnership-framework-2017-2021>.

13. Open Aid Ukraine / М-во екон. розвитку і торгівлі України. URL: <http://openaid.gov.ua/uk/donors/21>.

14. ЄС і Світовий банк виділили Україні 5 млн євро на реформу фінсектора і держуправління. *РБК-Україна*. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/es-vsemirnyy-bank-vydelili-ukraine-5-mln-1498831929.html>.

15. План заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки : затв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 415-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/415-2017-%D1%80>.

16. Світовий банк виділив 20 млн українським безробітним. *Еспресо*. URL: http://espresso.tv/news/2017/07/03/svitovyy_bank_vydilyv_20_mln_ukrayinskym_bezrobitnym.

17. Comprehensive Development Framework (CDF) / World Bank. URL: [http://lnweb90.worldbank.org/oed/oeddoelib.nsf/DocUNIDViewForJavaSearch/FB8DF9F47EEA556485256D3B00736667/\\$file/CDF_Reach.pdf](http://lnweb90.worldbank.org/oed/oeddoelib.nsf/DocUNIDViewForJavaSearch/FB8DF9F47EEA556485256D3B00736667/$file/CDF_Reach.pdf).

18. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development : Resolution adopted by the General Assembly on 25 Sept. 2015. *United Nations Ukraine*. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

19. Портфель Світового Банку в Україні / World Bank. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/overview#2>.

20. Світовий банк планує закуповувати через ProZorro товари та послуги для своїх проєктів в Україні / М-во екон. розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=379f02d2-0293-4d08-9f83-96b7568ee5da&title=SvitoviiBankPlanuZakupovuvatiCherezProzorroTovariTaPoslugiDliaSvoikhProektivVUkraini>.

21. IFC у 2017 році планує залучити для проєктів України \$250 млн – Пеллмар. URL: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/428194.html>.

22. Райффайзен Банк Аваль надав IFC перший в історії кредит у гривні / Райффайзен Банк Аваль. URL: <https://www.aval.ua/press/news/?id=60813>.

23. Ашан викупил сеть гипермаркетов Караван. *Корреспондент*. URL: <http://korrespondent.net/business/companies/3863524-ashan-vykupyl-set-hypermarketov-karavan>.

24. The World Bank. Program-for-Results Financing (PforR). URL: <http://www.worldbank.org/en/programs/program-for-results-financing#1>.

25. The World Bank. PforR: A New Approach to World Bank Financing. URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/904551435264587829/PforR-brochure.pdf>.

26. The World Bank. Program-for-Results: An Early-Stage Assessment of the Process and Effects of a New Lending Instrument. URL: <https://ieg.worldbankgroup.org/evaluations/program-for-results>.

27. Інформаційний бюлетень кредитування програм, орієнтованих на результат / Світовий банк. URL: http://siteresources.worldbank.org/EXTRESLENDING/Resources/7514725-1299257856091/7774525-1301508447151/P4R-Fact_Sheet-RUSSIAN.pdf.

28. The World Bank. Bank Policy: Program-for-Results Financing, 2015, para. 5. URL: <https://policies.worldbank.org/sites/ppf3/PPFDocuments/Forms/DispPage.aspx?docid=3684&ver=current>.

29. The World Bank. Bank Directive: Program-for-Results Financing, 2015, para. 31. URL: <https://policies.worldbank.org/sites/ppf3/PPFDocuments/Forms/DispPage.aspx?docid=3685&ver=current>.

30. The World Bank. Program-for-Results Financing: Interim Guidance Notes to Staff on Assessment, 2012. URL: http://siteresources.worldbank.org/PROJECTS/Resources/Internal_Guidance_Notes.pdf.

31. The World Bank. Program-for-Results Financing. URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/261531473875279594/PforR-PDF-of-chart-of-operations-Website.pdf>.

References

1. Besley, T. (2015). Law, regulation, and the business climate: the nature and influence of the World Bank Doing Business project. *Journal of Economic Perspectives*, 29 (3), 99–120. Retrieved from http://eprints.lse.ac.uk/66000/1/Besley_Law%20regualtion_2016.pdf.

2. Denizer, C. (2013, November). Good countries or good projects? Macro and micro correlates of World Bank project performance. *Journal of Development Economics*, 105, 288–302. Retrieved from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304387813000874>.

3. Clemens, M., Kremer, M. (2016, January). The New Role of the World Bank. *Center for Global Development Working Paper*, 421. Retrieved from <https://www.cgdev.org/sites/default/files/CGD-WPaper-421-Clemens-Kremer-New-Role-World-Bank-0.pdf>.

4. Rosu, C. (2014). *IBRD and its involvement in modernising and improving the functionality of pension systems*. Retrieved from <http://sceco.ub.ro/index.php/sceco/article/download/271/263>.

5. Bilorus, O. H., Yefy`menko, T. I. (Eds.). (2015). *Finansova hlobalizaciya i yevrointehraciya* [Financial globalization and European integration]. Ky`yiv: DNUU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].

6. Halicejs`ka, Yu. M. (2015). Spivrobitny`ctvo Ukrayiny` zi Svitovy`m bankom: mizhnarodni aspekty` ta vitchy`znyani realiyi [Ukraine's cooperation with the World Bank: international aspects and domestic realities]. *Hlobal`ni ta nacional`ni problemy` ekonomiky`* [Global and national problems of economics], 8, 118–122 [in Ukrainian].

7. Kozhukhova, T. V. (2016). Finansuvannya Svitovy`m bankom proektiv rozvy`tku v Ukrayini [World Bank Financing of the development projects in Ukraine]. *Naukovy`j visny`k Mizhnarodnoho humanitarnoho universy`tetu. Seriya: ekonomika i menezhment* [Scientific Herald of the International Humanitarian University. Series: Economics and Management], 15, 17–20 [in Ukrainian].

8. Kolosova, V. P. (2017). *Finansovi resursy` mizhnarodny`kh insty`tucij u sy`stemi byudzhetnoho planuvannya Ukrayiny`* [Financial resources of international institutions in the budget planning system of Ukraine] (Unpublished doctoral dissertation). Ky`yiv: Ky`yivs`ky`j nacional`ny`j torhovel`no-ekonomichny`j universy`tet [in Ukrainian].

9. Sl`ozko, O. O. (2015). Ocinka efekty`vnosti investy`cijny`kh proektiv MBRR ta YeBRR v Ukrayini [Estimation of investment projects of the IBRD and the EBRD in Ukraine]. *Hlobal`ni ta nacional`ni problemy` ekonomiky`* [Global and national problems of economics], 7, 66–71 [in Ukrainian].

10. Chervanchuk, L. V. (2017). Suchasny`j stan spivpraci Ukrayiny` z mizhnarodny`my` finansovy`my` orhanizacijamy` [The current state of cooperation of Ukraine with international financial organizations]. In M. A. Holdenblat (Ed.). *Naukova dumka informacijnoho stolittya* [Scientific thought of information age] (Vol. 5, pp. 6–9). Odesa: Drukary`k [in Ukrainian].

11. Ministry of Finance of Ukraine. (2017, June 20). *Skhvaleno Konceptiyu partnerstva Svitovoho banku z Ukrayinoyu na 2017–2021 roky`* [The Concept of partnership between the World Bank and Ukraine for 2017–2021 has been approved]. Retrieved from <https://www.minfin.gov.ua/news/view/skhvaleno-kontseptsiuu-partnerstva-svitovoho-banku-z-ukrainoiu-na--roky?category=mizhnarodne-spivrobitnictvo> [in Ukrainian].

12. The World Bank. (n. d.). *Ukraine: Country Partnership Framework 2017–2021*. Retrieved from <https://consultations.worldbank.org/uk/consultation/ukraine-country-partnership-framework-2017-2021>.

13. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. (n. d.). *Open Aid Ukraine*. Retrieved from <http://openaid.gov.ua/uk/donors/21> [in Ukrainian].

14. YeS i Svitovyy bank vy`dilyly` Ukrayini 5 mln yevro na reformu finsektora i derzhupravlinnya [The EU and the World Bank have allocated 5 million euro to Ukraine for the reform of the finance sector and the state administration]. (2017, June 30). *RBK-Ukrayina* [RBK-Ukraine]. Retrieved from <https://www.rbc.ua/ukr/news/es-vsemirnyy-bank-vydelili-ukraine-5-mln-1498831929.html> [in Ukrainian].

15. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2017). *Plan zakhodiv z realizaciyi Stratehiyi reformuvannya sy`stemy` upravlinnya derzhavny`my` finansamy` na 2017–2020 roky`* [Action plan to implement the Strategy for reforming the public finance management system for 2017–2020] (Order No. 415-p, May 24). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/415-2017-%D1%80> [in Ukrainian].

16. Svitovyy bank vy`dilyv 20 mln ukrayins`ky`m bezrobitny`m [The World Bank has allocated 20 million to Ukrainian unemployed]. (2017, July 3). *Espresso* [Espresso]. Retrieved from http://espresso.tv/news/2017/07/03/svitovyy_bank_vydilyv_20_mln_ukrayinskym_bezrobitnym [in Ukrainian].

17. The World Bank. (n. d.). *Comprehensive Development Framework (CDF)*. Retrieved from [http://lnweb90.worldbank.org/oed/oeddoclib.nsf/DocUNIDViewForJavaSearch/FB8DF9F47EEA556485256D3B00736667/\\$file/CDF_Reach.pdf](http://lnweb90.worldbank.org/oed/oeddoclib.nsf/DocUNIDViewForJavaSearch/FB8DF9F47EEA556485256D3B00736667/$file/CDF_Reach.pdf).

18. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. (2015, September 25). *United Nations Ukraine*. Retrieved from <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

19. The World Bank. (n. d.). *Portfel` Svitovoho Banku v Ukrayini* [World Bank portfolio in Ukraine]. Retrieved from <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/overview#2> [in Ukrainian].

20. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. (2017, August 10). *Svitovyy bank planuye zakupovuvaty` cherez ProZorro tovary` ta posluhy` dlya svoiykh proektiv v Ukrayini* [The World Bank plans to purchase through ProZorro goods and services for its projects in Ukraine]. Retrieved from <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=379f02d2-0293-4d08-9f83-96b7568ee5da&title=SvitoviiBankPlanuZakupuvatiCherezProzorroTovariTaPoslugiDliaSvoikhProektivVUkraini> [in Ukrainian].

21. IFC u 2017 roci planuye zaluchy`ty` dlya proektiv Ukrayiny` \$250 mln – Pellmar [IFC plans to raise \$250 million in projects in Ukraine in 2017 – Pellmar]. (2017, June 12). *Interfax-Ukrayina* [Interfax-Ukraine]. Retrieved from <http://ua.interfax.com.ua/news/general/428194.html> [in Ukrainian].

22. Raiffeisen Bank Aval. (2017, August 8). *Rajffajzen Bank Aval` nadav IFC pershy` j v istoriyi kredy`t u hry`vni* [Raiffeisen Bank Aval gave IFC the first hryvnia loan in history]. Retrieved from <https://www.aval.ua/press/news/?id=60813> [in Ukrainian].

23. Ashan vy`kupil set` gipermarketov Karavan [Auchan bought a network of hypermarkets Caravan]. (2017, June 20). *Korrespondent* [Correspondent]. Retrieved from <http://korrespondent.net/business/companies/3863524-ashan-vykupyl-set-hypermarketov-karavan> [in Russian].

24. The World Bank. (n. d.). *Program-for-Results Financing (PforR)*. Retrieved from <http://www.worldbank.org/en/programs/program-for-results-financing#1>.

25. The World Bank. (n. d.). *PforR: A New Approach to World Bank Financing*. Retrieved from <http://pubdocs.worldbank.org/en/904551435264587829/PforR-brochure.pdf>.

26. The World Bank. (n. d.). *Program-for-Results: An Early-Stage Assessment of the Process and Effects of a New Lending Instrument*. Retrieved from <https://ieg.worldbankgroup.org/evaluations/program-for-results>.

27. The World Bank. (2011, February). *Informacijny' j byuleten' kredy'tuvannya proqram, oriyentovany'kh na rezul'tat* [A newsletter for lending to results-oriented programs]. Retrieved from http://siteresources.worldbank.org/EXTRESLENDING/Resources/7514725-1299257856091/7774525-1301508447151/P4R-Fact_Sheet-RUSSIAN.pdf [in Russian].

28. The World Bank. (2015). *Bank Policy: Program-for-Results Financing*. Retrieved from <https://policies.worldbank.org/sites/ppf3/PPFDocuments/Forms/DispPage.aspx?docid=3684&ver=current>.

29. The World Bank. (2015). *Bank Directive: Program-for-Results Financing*. Retrieved from <https://policies.worldbank.org/sites/ppf3/PPFDocuments/Forms/DispPage.aspx?docid=3685&ver=current>.

30. The World Bank. (2012). *Program-for-Results Financing: Interim Guidance Notes to Staff on Assessment*. Retrieved from http://siteresources.worldbank.org/PROJECTS/Resources/Internal_Guidance_Notes.pdf.

31. The World Bank. (2017, April 10). *Program-for-Results Financing*. Retrieved from <http://pubdocs.worldbank.org/en/261531473875279594/PforR-PDF-of-chart-of-operations-Website.pdf>.